

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวจัยเรื่อง การศึกษาคำนิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา-
ตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์นี้ เริ่มด้วย
การศึกษา วิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรและแนวทางการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียน
เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนากระบวนการ ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยนำมากำหนด
เป็นหลักการของกระบวนการสร้างเสริมคำนิยม และได้กำหนดองค์ประกอบอื่นๆ ให้สอดคล้องกับหลักการ
ดังกล่าว กระบวนการนี้ประกอบด้วยกระบวนการย่อย 2 กระบวนการ แต่ละกระบวนการประกอบด้วย
ส่วนสำคัญและขั้นตอนหลักดังนี้

1. กระบวนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคำนิยมของนักเรียน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงถึงคำนิยม มีขั้นตอนหลักดังนี้

- 1.) การรวบรวมลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงคำนิยม
- 2.) การหาลักษณะร่วมที่สำคัญ
- 3.) การจัดกลุ่มพฤติกรรม
- 4.) การตรวจสอบความถูกต้อง

ส่วนที่ 2 การศึกษาและเก็บข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงถึงคำนิยม มี

ขั้นตอนหลักดังนี้

- 1.) การสำรวจความเชื่อขั้นต้น
- 2.) การคัดเลือกความเชื่อ
- 3.) การสร้างแบบวัด
- 4.) การเก็บข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
- 5.) การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 3 การศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับระบบค่านิยมของนักเรียน มีขั้นตอนหลัก

ดังนี้

- 1.) การสำรวจค่านิยมของนักเรียน
- 2.) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมของนักเรียน
- 3.) การทำแผนภูมิเปรียบเทียบค่านิยมของนักเรียน
2. กระบวนการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาค่านิยมให้แก่นักเรียน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การให้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยม มีขั้นตอนหลักดังนี้

- 1.) การให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับค่านิยม
- 2.) การให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับค่านิยม
- 3.) การเปรียบเทียบค่านิยม
- 4.) การอภิปรายแสดงความคิดเห็น

ส่วนที่ 2 การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมโดยช่วยทำความเข้าใจความกระจำในค่านิยม มี

ขั้นตอนหลักดังนี้

- 1.) การเสนอข้อมูลข่าวสาร
- 2.) การอภิปรายแสดงความคิดเห็น
- 3.) การบอกทางเลือก
- 4.) การคาดคะเนผลของทางเลือก
- 5.) การสรุปเป็นทางเลือกของตน
- 6.) การแบ่งกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับทางเลือก
- 7.) การยืนยันทางเลือก

ส่วนที่ 3 การส่งเสริมพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยม มีขั้นตอนหลักดังนี้

- 1.) การกำหนดจุดมุ่งหมาย
- 2.) การวางแผนการทำพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยม
- 3.) การทำสัญญากับครู
- 4.) การปฏิบัติตามแผนและบันทึกการปฏิบัติส่งครู
- 5.) การประเมินผลการปฏิบัติ
- 6.) การปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยจัดทำเอกสารนำเสนอกระบวนการที่พัฒนาขึ้น เอกสารประกอบการนำกระบวนการไปใช้ และทดลองใช้กระบวนการ โดยจัดทำเป็นโครงการสร้างเสริมค่านิยมด้านความรับผิดชอบ ให้แก่นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยเลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมา

2 ห้องเรียน แล้วเลือกนักเรียนห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง อีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม ด้วยวิธีการจับฉลาก ผลการทดลองนำกระบวนการไปใช้สรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับค่านิยมของนักเรียน

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมในการวิจัยนี้เป็นการสร้างเสริมค่านิยมด้านความรับผิดชอบ กระบวนการส่วนนี้จึงเป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผลวิเคราะห์สรุปได้ว่าความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเรื่องของการทำหน้าที่ 3 ประการคือ การทำงานที่ได้รับมอบหมาย การศึกษาเล่าเรียน และการช่วยเหลือผู้อื่น โดยนักเรียนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการทำหน้าที่เหล่านี้ ทำหน้าที่ด้วยความเต็มใจโดยไม่ต้องมีการบังคับ ทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจเอาใจใส่ ทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องจนงานเสร็จ และยอมรับผลของการทำหน้าที่ของตน คุณลักษณะเหล่านี้เป็นคุณลักษณะหลักของผู้ที่มีความรับผิดชอบ ซึ่งมีส่วนผสมผสานคุณลักษณะทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรม ซึ่งผู้วิจัยนำคุณลักษณะด้านพฤติกรรมมาใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้และสร้างเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนทำพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยม

ส่วนที่ 2 ก่อนดำเนินการให้ความรู้ สร้างเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี และส่งเสริมให้นักเรียนทำพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยได้ศึกษาเก็บข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าว สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

พฤติกรรมการทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจโดยไม่ต้องมีการบังคับ การที่นักเรียนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จากเจตนาที่จะทำพฤติกรรม เจตนาของนักเรียน พยากรณ์ได้จากเจตคติต่อการทำพฤติกรรม โดยนักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการทำพฤติกรรมนี้ และนักเรียนเชื่อว่าหากตนทำพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดผลต่อไปนี้คือ ทำให้ผู้มอบหมายงานพอใจ ทำให้งานสำเร็จด้วยดี ทำให้เกิดความภูมิใจ ทำให้ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำให้ได้รับการยกย่อง และทำให้มีความสุขกับงานที่ทำ เรียงลำดับจากผลที่นักเรียนคาดว่าจะเกิดขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด และนักเรียนประเมินว่าผลที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดีทั้งหมด เรียงลำดับการประเมินว่าเป็นผลดีจากมากไปน้อยตามลำดับดังนี้ คือ การได้รับการยกย่อง การเกิดความภูมิใจ การที่ผู้มอบหมายงานพอใจ การที่ทำงานสำเร็จด้วยดี การมีความสุขกับงานที่ทำ และการได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

พฤติกรรมทำการศึกษเล่าเรียนด้วยความเต็มใจโดยไม่ต้องมีการบังคับ การที่นักเรียนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จากเจตนาที่จะทำพฤติกรรม เจตนาของนักเรียน พยากรณ์ได้จากเจตคติต่อการทำพฤติกรรม และการคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน โดยนักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการทำพฤติกรรมนี้ และนักเรียนเชื่อว่าหากตนทำพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดผลต่อไปนี้ คือ ทำให้เพื่อนยอมรับเข้าร่วมทำงานต่างๆ ทำให้ได้รับความชื่นชมจากครู ทำให้การเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น ทำให้นักเรียนเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนฝูง และเชื่อว่าไม่ทำให้เกิดผลต่อไปนี้ คือ การรู้สึกอึดอัด การขาดความสนุกสนานในการเรียน และการต้องบังคับจิตใจตนเอง เรียงลำดับตามผลที่นักเรียนคาดว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นจากมากไปน้อย และนักเรียนประเมินว่าผลดังกล่าวเป็นทั้งสิ่งที่ดีและเลว โดยผลที่

นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่ดี เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การได้รับความชื่นชมจากครู การที่เพื่อนยอมรับเข้า ร่วมทำงานต่างๆ การเรียนที่เป็นไปอย่างราบรื่น และการที่นักเรียนเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนฝูง ส่วนผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่เลว เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การขาดความสนุกสนานในการเรียน การรู้สึกอึดอัด และการต้องบังคับจิตใจตนเอง ในส่วนของการคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตนนั้น นักเรียนเชื่อว่าผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตนคือ ครู-อาจารย์ พ่อ แม่ เพื่อนและญาติ ต้องการให้ตนทำพฤติกรรมดังกล่าว เรียงลำดับความเชื่อที่ถือว่าเป็นไปได้จากมากไปน้อย และนักเรียนต้องการทำตามความประสงค์ของผู้ที่มีความสำคัญต่อไปนี้เป็นครู-อาจารย์ พ่อ แม่ เพื่อนและญาติ เรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปน้อย

พฤติกรรมความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่ต้องมีการบังคับ การที่นักเรียนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จาก เจตนาที่จะทำพฤติกรรม เจตนาของนักเรียนพยากรณ์ได้จาก เจตคติต่อการทำพฤติกรรม และการคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน โดยนักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการทำพฤติกรรมนี้ และนักเรียนเชื่อว่าหากตนทำพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดผลต่อไปนี้ คือ ทำให้ได้รับคำชม ทำให้เกิดความภูมิใจ ทำให้เกิดความสบายใจ ทำให้ผู้อื่นยินดีช่วยเหลือนักเรียนตอบแทน ทำให้รู้สึกอึดอัด และทำให้เกิดความรำคาญ เรียงลำดับจากผลที่นักเรียนคาดว่าจะเกิดขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด และนักเรียนประเมินว่าผลดังกล่าวเป็นทั้งสิ่งที่ดีและเลว โดยผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่ดีเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การได้รับคำชม การที่ผู้อื่นยินดีช่วยเหลือนักเรียนตอบแทน การเกิดความสบายใจ และการเกิดความภูมิใจ ส่วนผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่เลว เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การเกิดความรำคาญและการรู้สึกอึดอัด ในส่วนของการคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตนนั้น นักเรียนเชื่อว่าผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตนคือคิลปินดารา ครู - อาจารย์ พ่อ แม่ และเพื่อน ต้องการให้ตนทำพฤติกรรมดังกล่าว เรียงลำดับความเชื่อที่ถือว่าเป็นไปได้จากมากไปน้อย และนักเรียนต้องการทำตามความประสงค์ของผู้ที่มีความสำคัญต่อไปนี้เป็นคิลปินดารา เพื่อน ครู-อาจารย์ พ่อและแม่ เรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปน้อย

พฤติกรรมการทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจเอาใจใส่ การที่นักเรียนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จาก เจตนาที่จะทำพฤติกรรม เจตนาของนักเรียนพยากรณ์ได้จาก การคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน โดยนักเรียนเชื่อว่าผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน คือพ่อ แม่ ครู-อาจารย์และเพื่อนต้องการให้ตนทำพฤติกรรมดังกล่าว เรียงลำดับความเชื่อที่ถือว่าเป็นไปได้จากมากไปน้อย และนักเรียนต้องการทำตามความประสงค์ของผู้ที่มีความสำคัญต่อไปนี้เป็นเพื่อน พ่อ แม่ และครู-อาจารย์ เรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปน้อย

พฤติกรรมการศึกษาเล่าเรียนด้วยความตั้งใจเอาใจใส่ การที่นักเรียนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จากเจตนาที่จะทำพฤติกรรมและการรับรู้ของนักเรียนว่าเป็นการง่ายหรือยากที่จะทำพฤติกรรมนั้น เจตนาของนักเรียนพยากรณ์ได้จากเจตคติต่อการทำพฤติกรรม โดยนักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการทำพฤติกรรมนี้ และนักเรียนเชื่อว่าหากตนทำพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดผล

ต่อไปนี้ คือ ทำให้พ่อแม่สบายใจ ทำให้มีความเข้าใจในสิ่งที่เรียนมากขึ้น ทำให้มีผลการเรียนดีขึ้น ทำให้ใช้ เวลาทบทวนบทเรียนน้อยลง และเชื่อว่าไม่ทำให้เกิดผลต่อไปนี้เป็นคือ การต้องผินใจตนเอง และการเกิดความเครียด เรียงลำดับตามผลที่นักเรียนคาดว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นจากมากไปน้อย และนักเรียน ประเมินว่าผลดังกล่าวเป็นทั้งสิ่งที่ดีและสิ่งเลว โดยผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่ดีเรียงลำดับจากมากไป น้อยคือ การมีผลการเรียนดีขึ้น การทำให้พ่อแม่สบายใจ การมีความเข้าใจในสิ่งที่เรียนมากขึ้น และการใช้ เวลาทบทวนบทเรียนน้อยลง ส่วนผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งเลว เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การต้องผินใจตนเองและการเกิดความเครียด ส่วนการรับรู้ของนักเรียนนั้น นักเรียนรับรู้ว่าเป็นการยากที่จะ ทำพฤติกรรมนี้ และมีความเชื่อว่าสิ่งที่จะมาส่งเสริมการทำพฤติกรรม เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ความสามารถนำความรู้ในบทเรียนไปใช้ การที่อยู่ในช่วงเวลาใกล้สอบ บทเรียนมีความน่าสนใจ และบทเรียน ที่มีความง่าย สิ่งที่จะมาขัดขวางการทำพฤติกรรม เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การใช้เวลาเรียนยาวนาน และการที่เพื่อนในห้องพูดคุยกัน โดยนักเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับโอกาสที่จะเกิดสิ่งเหล่านี้เรียงลำดับจาก มากไปน้อยคือ การที่เพื่อนในห้องพูดคุยกัน การใช้เวลาเรียนยาวนาน ความสามารถนำความรู้ในบทเรียนไป ใช้ บทเรียนมีความง่าย การที่อยู่ในช่วงเวลาใกล้สอบ และบทเรียนมีความน่าสนใจ

พฤติกรรมความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความตั้งใจเอาใจใส่ การที่นักเรียนทำหรือไม่ทำ พฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จากเจตนาที่จะทำพฤติกรรม เจตนาของนักเรียนพยากรณ์ได้จากเจตคติต่อการทำ พฤติกรรม การคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน และการรับรู้ว่าเป็นการง่ายหรือยากที่จะทำพฤติกรรม โดยนักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการทำพฤติกรรมนี้ และนักเรียนเชื่อว่าหากตนทำพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะ ทำให้เกิดผลต่อไปนี้เป็นคือ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทำให้ผู้รับความช่วยเหลือประทับใจ ทำให้มีเพื่อน มากขึ้น และเชื่อว่าไม่ทำให้เกิดผลต่อไปนี้เป็นคือ การเกิดความกังวลกับเรื่องของผู้อื่น การมีเวลาส่วนตัว น้อยลง และการถูกกล่าวหาว่าช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อเอาหน้า เรียงลำดับตามผลที่นักเรียนคาดว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ เกิดขึ้นจากมากไปน้อย และนักเรียนประเมินว่าผลดังกล่าวเป็นทั้งสิ่งที่ดีและเลว โดยผลที่นักเรียน ประเมินว่าเป็นสิ่งที่ดีเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือการที่ผู้รับความช่วยเหลือประทับใจ การเกิดประโยชน์ ต่อส่วนรวม และการมีเพื่อนมากขึ้น ส่วนผลที่นักเรียน ประเมินว่าเป็นสิ่งเลว เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การมีเวลาส่วนตัวน้อยลง การเกิดความกังวลกับเรื่องของผู้อื่น และการถูกกล่าวหาว่าช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อ เอาหน้า ในส่วนของการคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน นักเรียนเชื่อว่าผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน คือ ศิลปินดารา พ่อ แม่ ครู-อาจารย์ และเพื่อนต้องการให้ตนทำพฤติกรรมดังกล่าว เรียงลำดับความเชื่อที่ ถือว่าเป็นไปได้จากมากไปน้อย และนักเรียนต้องการทำตามความประสงค์ของผู้ที่มีความสำคัญต่อไปนี้เป็นคือ ศิลปินดารา ครู-อาจารย์ แม่ พ่อ และเพื่อน เรียงลำดับตามความต้องการจากมากไปน้อย ส่วนการรับรู้ ของนักเรียนนั้น นักเรียนรับรู้ว่าเป็นการง่ายที่จะทำพฤติกรรมนี้ และมีความเชื่อว่าสิ่งที่จะมาส่งเสริม การทำพฤติกรรมเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ เรื่องที่ช่วยมีความสำคัญ ความคุ้นเคยกับผู้ที่นักเรียน ช่วยเหลือและการได้รับการยกย่อง สิ่งที่จะมาขัดขวางการทำพฤติกรรม เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การมีงานอื่นต้องทำ การมีเรื่องกังวลใจ การเกิดความเหนื่อย และความต้องการทำสิ่งอื่นที่ตนชอบ

โดยนักเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับโอกาสที่จะเกิดสิ่งเหล่านี้นักเรียนเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ เรื่องที่ช่วยมีความสำคัญ ความคุ้นเคยกับผู้ที่นักเรียนช่วยเหลือ การได้รับการยกย่อง การมีเรื่องกังวลใจ การมีงานอื่นต้องทำ การเกิดความเบื่อหน่าย และความต้องการทำสิ่งอื่นที่ตนชอบ

พฤติกรรมการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างต่อเนื่องจนงานเสร็จการที่นักเรียนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จากเจตนาที่จะทำพฤติกรรม เจตนาของนักเรียนพยากรณ์ได้จากเจตคติต่อการทำพฤติกรรม และการคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน โดยนักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการทำพฤติกรรมนี้ และนักเรียนเชื่อว่าหากตนทำพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดผลต่อไปนี้คือ ทำให้ได้รับคำชม ทำให้งานเสร็จสมบูรณ์ ทำให้เสียเวลาพักผ่อน ทำให้ต้องใช้ความคิดมากขึ้น ทำให้งานที่ทำได้ทำให้งานมีข้อบกพร่องน้อยลง และทำให้ได้รับความไว้วางใจ เรียงลำดับจากผลที่นักเรียนคาดว่าจะเกิดขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด และนักเรียนประเมินว่าผลดังกล่าวเป็นทั้งสิ่งที่ดีและเลว โดยผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่ดีเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การทำงานเสร็จสมบูรณ์ การทำงานที่ทำได้ การได้รับคำชม การได้รับความไว้วางใจ และการทำงานมีข้อบกพร่องน้อยลง ส่วนผลที่ทำให้นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่เลวคือการเสียเวลาพักผ่อนและการต้องใช้ความคิดมากขึ้น ในส่วนของการคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตนนั้น นักเรียนเชื่อว่าผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน คือ ครู-อาจารย์ พ่อ แม่ และเพื่อน ต้องการให้ตนทำพฤติกรรมดังกล่าว เรียงลำดับความเชื่อที่ถือว่าเป็นไปได้จากมากไปน้อย และนักเรียนต้องทำตามความประสงค์ของผู้ที่มีความสำคัญต่อไปนี้ คือ พ่อ แม่ ครู-อาจารย์และเพื่อน เรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย

พฤติกรรมการศึกษาเล่าเรียนอย่างต่อเนื่องจนสิ้นสุดการเรียนแต่ละครั้ง การที่นักเรียนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จากเจตนาที่จะทำพฤติกรรม เจตนาของนักเรียนพยากรณ์ได้จากเจตคติต่อการทำพฤติกรรม และการรับรู้ว่าเป็นการง่ายหรือยากที่จะทำพฤติกรรม โดยนักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการทำพฤติกรรมนี้ และนักเรียนเชื่อว่าหากตนทำพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดผลต่อไปนี้คือ ทำให้ได้ความรู้ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้มีความรู้พื้นฐานเพียงพอสำหรับบทเรียนต่อไป ทำให้เรียนบทเรียนต่อไปได้ง่ายขึ้น ทำให้เรียนตามทันผู้อื่น ทำให้จำบทเรียนได้มากขึ้น ทำให้สมองล้าและทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เรียงลำดับจากผลที่นักเรียนคาดว่าจะเกิดขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด และนักเรียนประเมินว่าผลดังกล่าวเป็นทั้งสิ่งที่ดีและเลว โดยผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่ดีเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การได้ความรู้ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ การจำบทเรียนได้มากขึ้น การเรียนตามทันผู้อื่น การเรียนบทเรียนต่อไปได้ง่ายขึ้น และการมีความรู้พื้นฐานเพียงพอสำหรับบทเรียนต่อไป ส่วนผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่เลวคือการทำให้สมองล้า และการเกิดความเบื่อหน่าย ส่วนการรับรู้ของนักเรียนนั้น นักเรียนรับรู้ว่าเป็นการง่ายที่จะทำพฤติกรรมนี้ และมีความเชื่อว่าสิ่งที่จะมาส่งเสริมการทำพฤติกรรมเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน การได้รับกำลังใจ การทราบประโยชน์ที่จะได้จากการเรียนบทเรียนนั้น และบทเรียนมีความง่าย สิ่งที่จะมาขัดขวางการทำพฤติกรรมเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ความอยากทำสิ่งอื่นที่ตนชอบ การมีสิ่งอื่นที่น่าสนใจเกิดขึ้น และการเกิดความเครียด โดยนักเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับ

โอกาสที่จะเกิดสิ่งเหล่านี้ เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การได้รับกำลังใจ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน บทเรียน มีความง่าย การทราบประโยชน์ที่จะได้จากการเรียนบทเรียนนั้น การเกิดความเครียด ความอยากทำสิ่งอื่นที่ตนเองชอบ และการมีสิ่งอื่นที่น่าสนใจเกิดขึ้น

พฤติกรรมความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างต่อเนื่องจนงานเสร็จภารกิจ การที่นักเรียนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จากเจตนาที่จะทำพฤติกรรม และการรับรู้ของนักเรียนว่าเป็นการง่ายหรือยากที่จะทำพฤติกรรมนั้น เจตนาของนักเรียนพยากรณ์ได้จากเจตคติต่อการทำพฤติกรรม และการคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน โดยนักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการทำพฤติกรรมนี้ และนักเรียนเชื่อว่าหากตนทำพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดผลต่อไปนี้คือ ทำให้ความเป็นอยู่ของคนในสังคมดีขึ้น ทำให้มีความสุข ทำให้เกิดความภูมิใจ ทำให้เสียเวลา และทำให้มีเวลาทำงานของตนเองน้อยลง เรียงลำดับตามผลที่นักเรียนคาดว่าจะเกิดขึ้นจากมากไปน้อย และนักเรียนประเมินว่าผลดังกล่าวเป็นทั้งสิ่งที่ดีและเลว โดยผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่ดีเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การเกิดความภูมิใจ การที่ความเป็นอยู่ของคนในสังคมดีขึ้น การมีความสุข ส่วนผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีคือ การเสียเวลา และการมีเวลาทำงานของตนเองน้อยลง ในส่วนของการคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตนนั้น นักเรียนเชื่อว่าผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตนคือ คิสิปินดารา แม่ ครู-อาจารย์ และพ่อ ต้องการให้ตนทำพฤติกรรมดังกล่าว เรียงลำดับความเชื่อที่ถือว่าเป็นไปได้จากมากไปน้อย พร้อมทั้งเชื่อว่าเป็นไปไม่ได้ที่เพื่อนจะต้องการให้ตนทำพฤติกรรมนี้ และนักเรียนต้องการทำตามความประสงค์ของผู้ที่มีความสำคัญต่อไปนี้คือ คิสิปินดารา แม่ เพื่อน ครู-อาจารย์ และพ่อ เรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ส่วนการรับรู้ของนักเรียนนั้น นักเรียนรับรู้ว่าเป็นการง่ายที่จะทำพฤติกรรมนี้ และมีความเชื่อว่าสิ่งที่จะมาส่งเสริมการทำพฤติกรรม เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การได้รับการยกย่อง การมีเวลาร่วม และการมีผู้รู้เห็น การกระทำของนักเรียน สิ่งที่จะมาขัดขวางการทำพฤติกรรมเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การมีงานอื่นที่ต้องทำ และความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้น โดยนักเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับโอกาสที่จะเกิดสิ่งเหล่านี้ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การมีเวลาร่วม การได้รับการยกย่อง ความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้น การมีงานอื่นที่ต้องทำและการมีผู้รู้เห็นการกระทำของนักเรียน

พฤติกรรมการยอมรับผลของการทำงานที่ตนได้รับมอบหมาย การที่นักเรียนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จากเจตนาที่จะทำพฤติกรรม เจตนาของนักเรียนพยากรณ์ได้จาก การคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน และการรับรู้ว่าเป็นการง่ายหรือยากที่จะทำพฤติกรรม โดย การคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตนนั้น นักเรียนเชื่อว่าผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตนคือ ครู-อาจารย์ พ่อ แม่ และเพื่อน ต้องการให้ตนทำพฤติกรรมดังกล่าว เรียงลำดับความเชื่อที่ถือว่าเป็นไปได้จากมากไปน้อย และนักเรียนต้องการทำตามความประสงค์ของผู้ที่มีความสำคัญต่อไปนี้คือ ครู-อาจารย์ พ่อ เพื่อน และแม่ เรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ส่วนการรับรู้ของนักเรียนนั้น นักเรียนรับรู้ว่าเป็นการง่ายที่จะทำพฤติกรรมนี้ และมีความเชื่อว่าสิ่งที่จะมาส่งเสริมการทำพฤติกรรมเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การได้ทราบแนวทางแก้ไขข้อบกพร่อง การที่ผู้มอบหมายงานพูดจาดี การมีเวลาแก้ไขสิ่งที่บกพร่อง และ

การได้รับคำชมเชยเกี่ยวกับผลงานที่ดี สิ่งที่จะมาขัดขวางการทำพฤติกรรมคือการเกิดความอับอายที่ผู้อื่นทราบข้อบกพร่องในการทำงานของตน และถูกตำหนิดังงานมีข้อบกพร่อง โดยนักเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับโอกาสที่จะเกิดสิ่งเหล่านี้ เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การได้ทราบแนวทางแก้ไขข้อบกพร่อง การที่ผู้มอบหมายงานพูดจาดี การมีเวลาแก้ไขสิ่งที่บกพร่อง การได้รับคำชมเชยเกี่ยวกับผลงานที่ดี การเกิดความอับอายที่ผู้อื่นทราบข้อบกพร่องในการทำงานของตน และการถูกตำหนิดังงานมีข้อบกพร่อง

พฤติกรรมการยอมรับผลการศึกษาเล่าเรียนของตน การที่นักเรียนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จากเจตนาที่จะทำพฤติกรรม และการรับรู้ว่าเป็นการง่ายหรือยากที่จะทำพฤติกรรม เจตนาของนักเรียนพยากรณ์ได้จากการคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน ซึ่งนักเรียนเชื่อว่าผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตนคือ แม่ พ่อ ครู-อาจารย์ เพื่อน และพี่ ต้องการให้ตนทำพฤติกรรมดังกล่าว เรียงลำดับความเชื่อที่ถือว่าเป็นไปได้จากมากไปน้อย และนักเรียนต้องการทำตามความประสงค์ของผู้ที่มีความสำคัญต่อไปนี้ คือ แม่ เพื่อน พ่อ ครู-อาจารย์ และพี่ เรียงลำดับตามความต้องการจากมากไปน้อย ส่วนการรับรู้ของนักเรียนนั้น นักเรียนรับรู้ว่าเป็นการง่ายที่จะทำพฤติกรรมนี้ และมีความเชื่อว่าสิ่งที่จะมาส่งเสริมการทำพฤติกรรม เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การเห็นความสำคัญของบทเรียน การที่ครูติดตามการเรียนของนักเรียนเสมอ และการได้รับคำอธิบายเพื่อแก้ไขส่วนที่ยังบกพร่อง สิ่งที่จะมาขัดขวางการทำพฤติกรรม เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือความเบื่อหน่ายที่ต้องทำแบบฝึกหัดซ้ำซาก และการถูกตำหนิดังมีผลการเรียนอ่อน โดยนักเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับโอกาสที่จะเกิดสิ่งเหล่านี้ เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การที่ครูติดตามการเรียนของนักเรียนเสมอ การถูกตำหนิดังมีผลการเรียนอ่อน ความเบื่อหน่ายที่ต้องทำแบบฝึกหัดซ้ำซาก การได้รับคำอธิบายเพื่อแก้ไขส่วนที่ยังบกพร่อง และการเห็นความสำคัญของบทเรียน

พฤติกรรมการยอมรับผลของการช่วยเหลือผู้อื่น การที่นักเรียนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนี้ พยากรณ์ได้จากเจตนาที่จะทำพฤติกรรม เจตนาของนักเรียนพยากรณ์ได้จากเจตคติต่อการทำพฤติกรรม และการรับรู้ว่าเป็นการง่ายหรือยากที่จะทำพฤติกรรม โดยนักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการทำพฤติกรรมนี้ และนักเรียนเชื่อว่าหากตนทำพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดผลต่อไปนี้คือ ทำให้ได้แนวทางการช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้เกิดความดีใจถ้าทราบว่าช่วยเหลือเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และทำให้ได้รับการยกย่อง และเชื่อว่าไม่ทำให้เกิดผลต่อไปนี้คือ การเกิดความเสียใจถ้าทราบว่าช่วยเหลือมีข้อผิดพลาด และการเกิดความอับอาย เรียงลำดับตามผลที่นักเรียนคาดว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นจากมากไปน้อย โดยผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่ดีเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การได้รับการยกย่อง การเกิดความดีใจถ้าทราบว่าช่วยเหลือเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และการได้แนวทางช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนผลที่นักเรียนประเมินว่าเป็นสิ่งที่เลว คือ การเกิดความเสียใจถ้าทราบว่าช่วยเหลือมีข้อผิดพลาด และการเกิดความอับอาย ส่วนการรับรู้ของนักเรียนนั้น นักเรียนรับรู้ว่าเป็นการง่ายที่จะทำพฤติกรรมนี้ และมีความเชื่อว่าสิ่งที่จะมาส่งเสริมการทำพฤติกรรมเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การที่ผู้ที่นักเรียนช่วยเป็นคนใจดี การได้รับกำลังใจ การที่คิดว่าการช่วยเหลือนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขข้อบกพร่อง สิ่งที่จะมาขัดขวางการทำพฤติกรรมคือ การถูกตำหนิดังการช่วยเหลือมีข้อผิดพลาด โดยนักเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับ

โอกาสที่จะเกิดสิ่งเหล่านี้เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การที่คิดว่าความช่วยเหลือนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น การได้รับกำลังใจ การที่ผู้ที่นักเรียนช่วยเป็นคนใจดี และการถูกตำหนิดำเนินการช่วยเหลือมีข้อผิดพลาด

ส่วนที่ 3 การศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับระบบค่านิยมของนักเรียน เมื่อพิจารณาเฉพาะค่านิยมเป้าหมายคือ ค่านิยมด้านความรับผิดชอบ กับค่านิยมด้านความสะอาดสบาย ซึ่งจะนำข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมทั้งสองนี้ไปใช้ประกอบการให้ความรู้แก่นักเรียนนั้น พบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกว่ามีความรับผิดชอบสูง ให้ความสำคัญกับค่านิยมด้านความรับผิดชอบสูงกว่าค่านิยมด้านความสะอาดสบาย และเป็นไปในทางตรงกันข้าม สำหรับนักเรียนในกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกว่ามีความรับผิดชอบต่ำ และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง

2. กระบวนการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาค่านิยมให้แก่นักเรียน

ผู้วิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับระบบค่านิยม ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม และข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบไปใช้ประกอบ และใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้ สร้างเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี และส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมดังกล่าว

ก่อนการทดลองใช้กระบวนการส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการทดสอบครั้งนี้พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนนักเรียนที่ได้จากแบบทดสอบด้านความรู้ แบบวัดความรู้สึก แบบบันทึก และประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

หลังการทดลองใช้กระบวนการ ผู้วิจัยทดสอบนักเรียนทั้งสองกลุ่มอีกครั้ง ผลการทดสอบครั้งนี้พบว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตของผลต่างคะแนนนักเรียนหลังการทดลองกับก่อนทดลองที่ได้จากแบบทดสอบด้านความรู้ แบบวัดความรู้สึก แบบบันทึกและประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมสร้างเสริมค่านิยมนี้ ผลการสำรวจความคิดเห็นนี้โดยรวมแล้วนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นในเรื่องของเวลาที่ใช้จ่ายกิจกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย

จากผลการวิจัยนี้ เมื่อพิจารณาที่ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่พบว่าเจตนาที่จะทำพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำพฤติกรรมของนักเรียน เจตคติต่อการทำพฤติกรรม การคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน และการรับรู้ว่าเป็นการง่ายหรือยากที่จะทำพฤติกรรม ต่างก็มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความเชื่อหรือสิ่งที่เป็นพื้นฐานของปัจจัยเหล่านี้ทั้งสิ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ถือว่าเจตนาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ส่วนเจตคติของบุคคลก็ถูกกำหนดขึ้นโดยผลรวมของผลคูณของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำและการประเมินผลของการกระทำ การคล้อยตามผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตน ถูกกำหนดขึ้นโดยผลรวมของผลคูณของความเชื่อเกี่ยวกับ

ผู้ที่มีความสำคัญสำหรับตนและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบุคคลเหล่านั้น การรับรู้ว่าเป็นการง่ายหรือยากที่จะทำพฤติกรรมถูกกำหนดขึ้นโดย ผลรวมของผลคูณของการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่จะมาส่งเสริมหรือขัดขวางการทำพฤติกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับโอกาสที่จะเกิดสิ่งเหล่านั้น ทั้งยังสอดคล้องในแง่ที่ว่าปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อเจตนาที่จะทำพฤติกรรม หรือส่งผลต่อพฤติกรรมในลักษณะที่แตกต่างกัน (Aizen, 1988 และ ชีระพร อุวรรณโณ, 2535)

ในส่วนของผลการวิจัยที่พบว่าหลังจากทดลองใช้กระบวนการสร้างเสริมค่านิยมแล้ว นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่กลุ่มควบคุมนั้น เมื่อพิจารณาที่ขั้นตอนของกระบวนการ ที่มีการกระตุ้นให้นักเรียนคิดถึงผลทางบวก หากตนทำพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ และกระตุ้นให้คิดถึงผลทางลบหากทำตามแนวทางที่ขัดกับพฤติกรรมดังกล่าว ความรู้กับการให้นักเรียนวางแผนการปฏิบัติตนโดยนำสิ่งที่นักเรียนถือว่าส่งเสริมการทำพฤติกรรมมาใช้ประกอบการวางแผน และนำสิ่งที่นักเรียนถือว่าขัดขวางการทำพฤติกรรมมาใช้ประกอบวางแผนแก้ปัญหา เพื่อจัดสิ่งเหล่านี้ขึ้น น่าจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนรับรู้ว่าคุณสามารถปฏิบัติตามแนวทางของคุณลักษณะที่มุ่งสร้างเสริมได้ ผลการดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของไอเซ็น (1988) ที่ว่า หากบุคคลเชื่อว่าถ้าตนทำพฤติกรรมใดแล้วได้รับผลทางบวกมากเพียงใด ก็จะมีผลทำให้บุคคลมีเจตคติทางบวกต่อการทำพฤติกรรมนั้นมากขึ้นเพียงนั้น ซึ่งเจตคติก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยผ่านเจตนาของผู้นั้น ในส่วนของการวางแผนการปฏิบัติตนโดยนำสิ่งที่นักเรียนถือว่าส่งเสริมการทำพฤติกรรมมาใช้ประกอบการวางแผน ขณะเดียวกันก็มีการวางแผนแก้ปัญหา เพื่อจัดสิ่งที่นักเรียนถือว่าขัดขวางการทำพฤติกรรมนั้นน่าจะมีส่วนทำให้นักเรียน เชื่อว่าโอกาสที่จะเกิดสิ่งที่จะมาส่งเสริมการทำพฤติกรรมมีมาก และเชื่อว่าโอกาสที่จะเกิดสิ่งที่จะมาขัดขวางการทำพฤติกรรมมีน้อย ซึ่งตามแนวคิดของไอเซ็น (1988) ถือว่าจะทำให้บุคคลมีการรับรู้เพิ่มขึ้นว่าเป็นการง่ายที่ตนจะทำพฤติกรรมนั้น และจะส่งผลต่อการทำพฤติกรรมของบุคคลในที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้ก็สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวนี้ เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของนักเรียนที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าการวางแผนการปฏิบัติทำให้นักเรียนมีแนวทางการปฏิบัติตนที่เป็นไปได้ในระดับมาก และนักเรียนก็มีการทำพฤติกรรมที่สร้างเสริมโดยผ่านขั้นตอนดังกล่าวของกระบวนการเพิ่มขึ้น ผลดังกล่าวนี้สนับสนุนแนวคิดของ ทิศนา แชมมณี (2530) ในเรื่องเกี่ยวกับระบบคู่สัญญาที่เห็นว่าการวางแผนการปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นไปได้ จะส่งผลให้บุคคลปฏิบัติตนในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมขึ้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง จะมีการทำพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น มากกว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม แต่ก็ยังไม่อาจสรุปได้ว่าการทำพฤติกรรมดังกล่าวเป็นไปได้อย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัยหรือไม่ ซึ่งเป็นข้อจำกัดด้านเวลาของการวิจัยนี้

ในประเด็นของความรู้สึกที่ดีต่อการทำหน้าที่ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่า ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุมนั้น เมื่อพิจารณาขั้นตอนของกระบวนการที่มีการเสนอสื่อข้อมูลข่าวสาร โดยใช้บุคคลที่นักเรียนถือว่าเป็นผู้มี ความสำคัญสำหรับตน หรือบุคคลที่ระบุให้นักเรียนทราบว่ามี ความเชี่ยวชาญในประเด็นของข้อมูลข่าวสารที่ นำเสนอ ควบคู่กับนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะที่แตกต่างกันโดยพิจารณาตามเจตคติหรือปัจจัยที่ เกี่ยวกับพฤติกรรม รวมทั้งการมีข้อมูลข่าวสารในเชิงต่อต้านกับข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอ นั้น ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ตามแนวการเรียนรู้สารที่ว่าแหล่งของข้อมูล ข่าวสาร และลักษณะของข้อมูลข่าวสาร เป็นตัวแปรหนึ่งที่จะมีผลต่อการโน้มน้าวให้บุคคลปรับเปลี่ยน ความรู้สึกหรือพฤติกรรมได้ (ธีระพร อูวรรณโณ , 2535) ประกอบกับในขั้นตอนของกระบวนการ มีการก ะตุ้นให้นักเรียนคิดถึงผลดีที่จะเกิดขึ้น หากตนปฏิบัติตามแนวทางที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่มุ่ง สร้างเสริม เมื่อพิจารณาร่วมกับผลการวิจัยจะเห็นว่า เป็นไปตามแนวคิดของไอเซ็น (1988) ที่กล่าวมาแล้ว ข้างต้นว่า หากบุคคลเชื่อว่าตนทำพฤติกรรมใดแล้วได้รับผลทางบวกมากเพียงใด ก็จะมีผลทำให้บุคคลมีเจต คติทางบวกต่อการทำพฤติกรรมนั้นมากขึ้นเพียงนั้น

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง มีความรู้เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นมากกว่า ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุมนั้น เมื่อพิจารณาที่ขั้นตอนของ กระบวนการที่มีการเสนอสื่อรูปภาพประกอบเรื่องราว เกี่ยวกับคุณลักษณะที่จะสร้างเสริมให้แก่ นักเรียน และมีการตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนบอกลักษณะเด่นของบุคคล ใบบทหรือเรื่องราวดังกล่าวจะเห็นว่า ผลการวิจัยนี้เป็นไปตามแนวคิดของบอล-โรคิชและคณะ (Ball- Rokeach and others ,1984) ที่ว่าค่านิยม ของบุคคลเกิดขึ้นได้จากการเห็นและซึมซับแบบอย่างจากสังคม โดยที่สภาพการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นสังคมหนึ่งของนักเรียน

จากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะแยกออกได้เป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการจัดกิจกรรมสร้างเสริมค่านิยมและการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียน

1.1 การสร้างเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์ใดๆ ให้แก่นักเรียนควรมีการดำเนินการที่เป็น ระบบและต่อเนื่องควบคู่ไปกับการเรียนการสอนปกติ ทั้งนี้เพราะสภาพสังคมปัจจุบันมีความหลากหลาย และมีแบบอย่างที่ไม่ดีอยู่มาก ถ้าสังคมโรงเรียนไม่มีการสร้างเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์อย่างเป็นระบบ นักเรียนอาจซึมซับแบบอย่างที่ไม่ดีจากสังคมภายนอกได้มากกว่า ซึ่งตามแนวคิดของโรคิช (1984) ถือว่า การซึมซับแบบอย่างจากสังคมนี้เป็นจุดกำเนิดของค่านิยมของบุคคล นอกจากนี้การสร้างเสริมค่านิยม โดยสอดแทรกอยู่ในการเรียนการสอนปกติเพียงอย่างเดียว ยังไม่มีแนวดำเนินการที่ชัดเจน ทั้งในแง่

คุณลักษณะที่จะสร้างเสริม การศึกษาปัจจัยที่จะมีผลต่อการแสดงคุณลักษณะเหล่านี้ ตลอดจนกระบวนการตรวจสอบ งานวิจัยนี้จึงนำเสนอเพื่อผู้ที่สนใจอาจนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม

1.2 ข้อมูลพื้นฐานและสื่อที่ผลิตนี้เป็นของนักเรียนเฉพาะกลุ่ม ไม่สามารถนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นได้ หากจะสร้างเสริมค่านิยมใดๆ ให้แก่นักเรียนโดยใช้กระบวนการนี้ จะต้องมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนกลุ่มนั้น ๆ ใหม่ ควบคู่กับนำข้อมูลพื้นฐานนั้นไปใช้เป็นแนวทางในการผลิตสื่อ และดำเนินกิจกรรม โดยมีจุดเน้นของบางขั้นตอนแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนกลุ่มนั้น ๆ

6. ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ถ้าเป็นการศึกษาข้อมูลของคุณลักษณะที่ประกอบไปด้วยหลาย ๆ พฤติกรรม ควรพุดย่าให้นักเรียนเข้าใจว่าคุณลักษณะนั้นหมายถึงพฤติกรรมใดบ้าง

1.3 ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ควรมีการพุดย่าให้นักเรียนทราบว่าข้อมูลคำตอบของนักเรียนจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียใดๆ แก่นักเรียน และขอให้ตอบตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของตน

1.4 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมอาจมีความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อการนำกระบวนการไปใช้ ผู้วิจัยได้ลดปัญหาดังกล่าว ด้วยการนำเสนอวิธีการและเครื่องมือที่ใช้พร้อมทั้งตัวอย่างไว้โดยละเอียด ในคู่มือการใช้กระบวนการ อีกทั้งการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม มีวิธีดำเนินการแบบเดียวกันไปตลอด ผู้วิจัยเห็นว่าหากผู้ใช้กระบวนการได้ทำความเข้าใจและทดลองใช้ระยะเวลาหนึ่งแล้ว ความยุ่งยากต่างๆอาจลดลงได้ ประกอบกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐานนี้จะทำให้ได้ข้อมูลความเชื่อที่มีผลต่อการทำพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการทำพฤติกรรมดังกล่าวของนักเรียน การให้นักเรียนได้พิจารณาทำความเข้าใจในความเชื่อเหล่านี้ จึงทำให้นักเรียนได้มีโอกาสทำความเข้าใจในสิ่งที่มีผลต่อการทำพฤติกรรมที่แสดงถึงค่านิยมของตน ในแง่มุมสำคัญที่หลากหลายและครบถ้วนกว่าการกำหนดประเด็นให้นักเรียนทำความเข้าใจโดยไม่ได้มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบมาก่อนล่วงหน้า ดังนั้นผู้ที่นำกระบวนการสร้างเสริมค่านิยมนี้ไปใช้จึงควรศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการใช้กระบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานและหลักการรวมถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ของกระบวนการ ซึ่งผู้วิจัยได้เรียบเรียงไว้ในเอกสารนำเสนอกระบวนการแล้วและควรใช้ควบคู่กับคู่มือการใช้กระบวนการ

1.5 การให้ความรู้เกี่ยวกับระบบค่านิยม ครูไม่ควรซักถามการจัดลำดับความสำคัญของค่านิยมต่างๆ ของนักเรียน แต่ควรให้นักเรียนได้ตรวจสอบและเปรียบเทียบค่านิยมของตนเองกับของผู้ที่ดีกว่าหรือด้อยกว่าตน ด้วยตัวของนักเรียนเอง

1.6 สื่อที่นำเสนอควรจัดทำและปรับให้เร้าความสนใจของนักเรียนกลุ่มนั้น ๆ

1.7 การตั้งคำถามเกี่ยวกับสาระสำคัญที่นำเสนอในสื่ออาจช่วยกระตุ้นความใส่ใจของนักเรียนได้

1.8 การแบ่งกลุ่มอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตนนั้น ครูควรตรวจสอบให้นักเรียนในกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง และในกรณีที่มีนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการอภิปราย ครูควรกำหนดประเด็น และคำถามให้แก่หัวหน้ากลุ่ม สำหรับถามสมาชิกกลุ่ม

1.9 จากข้อมูลพื้นฐานการรับรู้ของนักเรียนที่ว่าใช้เวลาเรียนยาวนาน การที่เพื่อนในห้องพูดคุยกัน ความเบื่อหน่ายที่ต้องทำแบบฝึกหัดซ้ำซาก และการถูกตำหนิ ถ้ามีผลการเรียนอ่อน เป็นสิ่งที่จะมาขัดขวางการทำพฤติกรรม ที่เกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนอยู่หลายประการนั้น ครู-อาจารย์ ผู้สอนวิชาต่างๆ อาจส่งเสริมให้นักเรียนทำพฤติกรรมดังกล่าวเพิ่มขึ้นโดย แบ่งช่วงเวลาสำหรับการเรียนการสอนให้สั้นลงแต่จัดบ่อยขึ้น ความคุ่มไม่ให้นักเรียนในห้องที่ตนเองสอนพูดคุยกันจนรบกวนผู้อื่น จัดเตรียมและให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดที่หลากหลายและงดเว้นการตำหนินักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อน ควบคู่กับการจัดทำบทเรียนให้มีความน่าสนใจ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ แจ้งให้นักเรียนทราบถึงแนวทางการนำความรู้ในบทเรียนไปใช้ และประโยชน์อื่นๆ ที่นักเรียนจะได้รับจากการเรียนบทเรียนดังกล่าว จัดให้มีการทดสอบบ่อยครั้งขึ้น พูดให้กำลังใจนักเรียน ติดตามการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และให้คำอธิบายเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพราะปัจจัยเหล่านี้ เป็นสิ่งที่จะมาส่งเสริมการทำพฤติกรรม ที่เกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากความเชื่อพื้นฐานส่วนหนึ่งของเจตคติของนักเรียน ที่เชื่อว่าหากตนทำพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบบางประการแล้วจะทำให้ได้รับผลบางอย่าง เช่น ได้รับคำชม ได้รับความชื่นชมจากครู ได้รับการช่วยเหลือตอบแทน อีกทั้งปัจจัยพื้นฐานส่วนหนึ่งของการรับรู้ว่าเป็นการง่ายหรือยากที่จะทำพฤติกรรมเหล่านั้น ซึ่งนักเรียนรับรู้ว่าการได้รับคำชมเชยและการได้รับการยกย่อง เป็นสิ่งที่จะมาส่งเสริมการทำพฤติกรรม และปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบของนักเรียนด้วย เมื่อเทียบกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวคิดของโคลเบอร์กจะเห็นว่าความเชื่อและการรับรู้เหล่านี้ยังเทียบได้กับขั้นแสงสว่างวาล คือ ทำพฤติกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ตนเอง เป็นสำคัญ (สุรงค์ โค้วตระกูล , 2533) ซึ่งเป็นระดับขั้นค่อนข้างต่ำสำหรับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ประกอบกับการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้มีการตรวจสอบว่าหลังจากผ่านกระบวนการสร้างเสริมค่านิยมนี้ครบทุกขั้นตอนแล้ว นักเรียนจะมีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นอย่างไร ดังนั้นจึงน่าจะมีการศึกษาวิจัยต่อไปในประเด็นดังกล่าวนี้

2.2 จากความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ที่มีความสำคัญสำหรับนักเรียนซึ่งส่วนหนึ่งได้แก่ พ่อ แม่ ครู-อาจารย์ และคิลปินดารานั้น มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบของนักเรียนหลายประการได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มบุคคลเหล่านี้ โดยนักเรียนเชื่อว่าพ่อต้องการให้ตนทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าแม่ หรือแม่มากกว่าพ่อ และมีข้อนำสังเกตว่าในส่วนของพฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่นของนักเรียนในกลุ่มนี้ นักเรียนเชื่อว่าคิลปินดาราต้องการให้ตนทำพฤติกรรมเหล่านั้นมากที่สุด ซึ่งในงานวิจัยนี้ไม่ได้มีการศึกษาอย่างเป็นระบบถึงเหตุผลของนักเรียนเกี่ยวกับความเชื่อดังกล่าว อย่างไรก็ตามเฉพาะพฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่น ผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียนบางส่วนถึงเหตุผลของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มคิลปินดารา ซึ่งนักเรียนให้เหตุผลว่าการที่ตนมีความเชื่อเช่นนี้ เพราะทราบข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของกลุ่มบุคคลดังกล่าวจากสื่อต่างๆ รวมถึงการพูดเชิญชวนของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ทั้งจากการแสดงและผ่านสื่อต่าง ๆ ขณะที่นักเรียนเชื่อว่า